

บทความวิจัย

การประยุกต์ใช้คำสอนของพุทธทาสภิกขุของบุคคลผู้ประสบความสำเร็จ ในชีวิตพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี*

Applying Buddhadasa's teachings for One's achieve a good life in
in the area of Bandon Bay Suratthani Province

เกียรติศักดิ์ ดวงจันทร์¹

Kaittisak Duangchan²

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี 272 หมู่ 9
ตำบลขุนทะเล อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84100.

Faculty of Humanities and Social Sciences, Suratthani Rajabhat University,
272 Moo 9, KhunThale Subdistrict, Mueang Surat Thani District, Surat Thani

* Corresponding author E-mail: kaittisakduangchan@gmail.com

(Received: 21 กรกฎาคม 2563; Accepted: 29 ธันวาคม 2563)

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิจัย เรื่อง “การประยุกต์ใช้คำสอนของพุทธทาสภิกขุของบุคคลผู้ประสบความสำเร็จในชีวิต พื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี” มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 2560.

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกียรติศักดิ์ ดวงจันทร์ สาขาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

² Assistant Professor Kaittisak Duangchan, Department of Philosophy and Religions, Faculty Humanities and social Sciences, Suratthani Rajabhat University

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การประยุกต์ใช้คำสอนของพุทธทาสภิกขุของบุคคลผู้ประสบความสำเร็จในชีวิต และข้อเสนอแนะการนำไปปฏิบัติ ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผสมผสานเทคนิคการสะท้อนกลับจากผู้ประสบความสำเร็จในชีวิต จำนวน 6 ท่าน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า การประยุกต์ใช้คำสอนของพุทธทาสภิกขุของบุคคลผู้ประสบความสำเร็จ เมื่อพิจารณาแต่ละบุคคล โสภณ รัตนกร ประยุกต์ใช้คำสอนกินข้าวจานแมวกินนอกกรอบ ทำงานเพื่องาน และหลัก สุ จี ปุ ลิ กฤษณา ไกรสินธุ์ ประยุกต์ใช้คำสอนการละความเป็นตัวตน การทำงานคือการปฏิบัติธรรม ประมวล เพ็งจันทร์ ประยุกต์ใช้คำสอนตายเสียก่อนตาย และปณิธาน 3 ประการ การทำงาน คือ การปฏิบัติธรรม ถนอม อินทรกำเนิด ประยุกต์ใช้คำสอนหลัก 3 ส สงบ สะอาด และสว่าง การทำงาน คือ การปฏิบัติธรรม ทวีศักดิ์ สุจริตน์ ประยุกต์ใช้คำสอนอิทัปปัจจตา โลกุตตรธรรม และปรมัตถสภาวะธรรม สุดท้าย ชัยวัฒน์ วรรณานนท์ ประยุกต์ใช้คำสอนอยู่อย่างธรรมดา การทำดีคือดี ไม่ใช่ได้ดี ทำชั่วคือชั่ว

ข้อเสนอแนะการนำไปปฏิบัติ ส่วนใหญ่ต้องการให้นำคำสอนของพุทธทาสภิกขุมาพัฒนาการเรียนการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา ใช้พื้นฐานของพระพุทธศาสนาเข้าไปในหลักสูตร ทำข้อมูลบุคคลต้นแบบหรือแบบอย่างผู้ประสบความสำเร็จในชีวิตที่ได้ศึกษาเผยแพร่เชิงสาธารณะ จัดตั้งสถาบันพุทธทาสศึกษา จัดสถานที่ปฏิบัติธรรมในสถานที่ราชการสร้างหอสมุดเผยแพร่คำสอนของพุทธทาสภิกขุอย่างเป็นระบบเพื่อประโยชน์ต่อระบบการศึกษาและประชาชนทั่วไป

คำสำคัญ: คำสอนของพุทธทาสภิกขุ, การประยุกต์ใช้, ผู้ประสบความสำเร็จ, พื้นที่อำเภอบ้านดอน, จังหวัดสุราษฎร์ธานี

Abstract

This research aims to study successful people living in Ban Don Bay area, Surat Thani province, who have adhered to Buddhadasa Bhikkhu's teaching and doctrine as well as their suggestions for observing the doctrine. The data was collected by in-depth interview and reflected by 6 successful people. The data was analyzed with the content analysis technique.

The study found that Buddhadasa Bhikkhu's teachings and doctrine was applied by successful people. As separately considered, it was found that Sophon Rattanakorn applied the teaching of eating with cat's plate (simply eating), thinking outside the box, working for work and Su Ji Pu Li principle. Kritsana Kraisin applied the teaching of let oneself, working is a practice of dharma. Pramuan Pengchan applied the teaching of die before death, 3- great of determination, working is a practice of dharma. Thanom Intarakamnerd applied the teaching of principle of 3: peacefully, clean and bright, working is a practice of dharma. Thaweesak Sukrat applied the teaching of Idappaccayata (specific conditionality), Lokuttara Dharma (dharma which releases one from the world) and Poramatthasaphawadhamma (condition of dharma on a basis of truth). Lastly, Chaiwat Wannanon applied the teaching of simply living, doing good is good, not gaining good; doing sin is bad.

Regarding the suggestion for observing, most successful people in this research wished that primary and secondary education institutes apply Buddhadasa Bhikkhu's teachings and doctrine in their development; learning course is based on Buddhism foundation; collecting ideal or successful person data systematically for public benefits; establishing the Study of

Buddhadasa Institute, having dharma space in official office, building Buddhadasa Bhikkhu's library with systematic management for education and public benefits.

Keywords: Buddhadasa Bhikkhu's teachings, Applying, Successful person, Ban Don Bay area, Surat Thani

ความนำ

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่รวดเร็วในปัจจุบันเกิดจากความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีทางด้านสารสนเทศที่เข้ามาครอบงำนำไปสู่วิวัฒนาการทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองใหม่ ก่อให้เกิดผลดีและผลเสียต่อการดำเนินชีวิต คุณภาพชีวิตของมวลมนุษยชาติ

วิวัฒนาการทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองใหม่สร้างแต่ความเจริญรุ่งเรืองทางด้านวัตถุ หรืออารยธรรมทุนนิยม มุ่งที่จะไปสู่ความสมบูรณ์มั่งคั่งทางวัตถุ ภายใต้คำขวัญของความเจริญที่ว่างานคือเงิน เงินคืองาน บันดาลสุข จนทำให้เกิดปัญหาการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมที่ถูกกระตุ้นให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของวัตถุ สิ่งของยิ่งกว่าสิ่งอื่นใด เกิดการแสวงหาและแข่งขันกันสะสมวัตถุ สิ่งของ รวมแม้กระทั่งทรัพยากรธรรมชาติระหว่างบุคคลในสังคมโดยทั่วไป ทำให้พระสงฆ์รูปหนึ่งนามว่าพระธรรมโกศาจารย์ (เงื่อม อินทปญฺญ) หรือรู้จักกันในนามพุทธทาสภิกขุออกมากล่าวว่าอย่าตกเป็นทาสวัตถุนิยม พร้อมทั้งเสนอแนวความคิดในการดำเนินชีวิต ซึ่งแนวความคิดของท่านทำให้เกิดแรงบันดาลใจให้บุคคลทั่วไปได้ศึกษาค้นคว้า แล้วนำไปดำเนินชีวิตพัฒนาจิตใจ เข้าถึงธรรม พ้นจากความเป็นตัวตน พ้นวิภวตวิชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม การเมือง หรือสรรพวิภวตทั้งหลาย³ มีบุคคลสำคัญจำนวนหนึ่งในปัจจุบันที่ได้รับอิทธิพล

³ สมเจตน์ ผีวทองงาม, “พุทธทาสภิกขุกับการแนะแนวทางการดำเนินชีวิต,” *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 6 ฉ.2 (2557): 175-208.

จากแนวความคิดคำสอน หรืองานเขียนของพุทธทาสภิกขุที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในรูปแบบการดำเนินชีวิตและพัฒนาสังคม จนประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ เป็นที่ยอมรับของผู้คนในสังคม

เมื่อทำการศึกษาพบว่า บุคคลที่ได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดคำสอนของพุทธทาสภิกขุต่อการดำเนินชีวิตและการพัฒนาสังคม มาจากหลากหลายสาขาอาชีพ เป็นผู้ที่มีชีวิตประวัติและการดำเนินชีวิตที่ประสบผลสำเร็จในด้านต่าง ๆ และเป็นผู้ที่มีชีวิตอันเป็นกุศลทั้งต่อตนเองและสังคม อาทิ ผลการศึกษาของวิทยานิพนธ์เรื่องหนึ่ง⁴ อธิบายว่า แม่ชี ศันสนีย์ เสถียรสุต นำเอาหลักอานาปานสติมาใช้ในการทำงานทางสังคม คุณสุภาวดี หาญเมธี นำเอาหลักคำสอนเรื่องนิพพานมาปรับใช้ให้ชีวิตมีความสุขและทำงานเพื่อประโยชน์ผู้อื่น เป็นต้น โดยที่บุคคลเหล่านี้ส่วนมากจะอ้างอิงอิทธิพลและความศรัทธาที่เกิดจากงานและคำสอนของพุทธทาสภิกขุ โดยสามารถนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตและพัฒนาสังคม

แต่อย่างไรก็ตาม นอกจากบุคคลที่กล่าวมาแล้ว ยังมีบุคคลในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นบ้านเกิดของพุทธทาสภิกขุที่เคยใกล้ชิด หรือได้สัมผัสพุทธทาสภิกขุทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ที่นำแนวความคิดคำสอนของพุทธทาสภิกขุมานำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและพัฒนาสังคม ทำให้ข้อมูลของบุคคลจำนวนหนึ่งนี้ยังไม่ได้เป็นที่รู้จักและเผยแพร่ให้เป็นรูปธรรม เพื่อเป็นองค์ความรู้ให้แก่ผู้สนใจศึกษาหรือนำมาประยุกต์ใช้เป็นหลักการดำเนินชีวิตร่วมกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมความจริงของชีวิต ซึ่งล้วนมีความสำคัญต่อการถ่ายทอดและการนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้แก่เยาวชน ทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาระดับอุดมศึกษา

⁴ จินตนา เถลิ้มชัยกิจ, “อิทธิพลคำสอนของพุทธทาสภิกขุต่อการดำเนินชีวิตของผู้ที่ประสบผลสำเร็จในชีวิต,” (วิทยานิพนธ์พุทธศาสนามหาบัณฑิต, สาขาวิชาพุทธศาสตร์และศิลปะแห่งชาติ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2552), 51-55.

และการศึกษาอื่นที่เป็นประโยชน์ เพื่อการดำรงชีวิตที่มีความสุขอยู่ร่วมกันในสังคม และทำคุณประโยชน์ให้สังคมในทางที่ดีขึ้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการประยุกต์ใช้คำสอนของพุทธทาสภิกขุของบุคคลผู้ประสบความสำเร็จในชีวิต ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผสมผสานเทคนิคการสะท้อนกลับจากผู้ประสบความสำเร็จในชีวิต จำนวน 6 ท่าน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

แนวความคิดคำสอนของพุทธทาสภิกขุ คำสอนของพุทธทาสภิกขุมีมากมายทั้งอยู่ในรูปแบบหนังสือ จิตกรรมฝาผนัง เป็นต้น ที่ท่านกล่าวถึงความเป็นมนุษย์ การส่งเสริมการปฏิบัติธรรม การนำธรรมะไปประยุกต์ในด้านต่าง ๆ ซึ่งมีผู้ศึกษาไว้ เช่น พระเดชสุวิเมธกุโร⁵ ได้อธิบายคำสอนด้านการศึกษา พุทธทาสภิกขุมองว่าการศึกษามีปัญหานั้นเป็นเพราะเกิดจากระบบการศึกษาที่ขาดธรรมะเป็นระบบการศึกษาหมาหวาด่วน นอกจากนี้ การศึกษาที่แท้จริงตามหลักพระพุทธศาสนาต้องดูมาจากข้างใน แล้วแก้ปัญหาข้างนอก และต้องควบคุมความฉลาดที่เกิดขึ้นจากการศึกษา⁶ คำสอนด้านเศรษฐกิจ หรือ เศรษฐศาสตร์ ให้ใช้ธรรมะในระบบเศรษฐกิจ ต้องดำเนินเศรษฐกิจในฐานะเป็นศีลธรรม ไม่ใช่เศรษฐกิจของกิเลส⁷ คำสอนด้านการเมืองการปกครอง ระบบการเมืองต้องประกอบด้วยธรรม หรือการเมืองคือศีลธรรม ศีลธรรมคือการเมือง โดยได้เขียนหนังสือธรรมะ

⁵ พระเดชสุวิเมธกุโร, *การพัฒนาสังคมในทัศนะของพุทธทาสภิกขุ*, (กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกลดคิมทอง, 2532), 75-80.

⁶ พุทธทาสภิกขุ, *การศึกษาคืออะไร*, พิมพ์ครั้งที่ 9, (กรุงเทพฯ: ธรรมบูชา, 2531), 35-40.

⁷ พุทธทาสภิกขุ, *เศรษฐศาสตร์พุทธศาสนา (พุทธทาสธรรม11)*, (กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ 2549),

กับการเมือง⁸ คำสอนด้านศาสนา ท่านปฏิบัติตนด้วยตนเองและสอนให้คนอื่นประพฤติปฏิบัติตามหลักศีลธรรม⁹ ในขณะเดียวกันพิทยา ว่องกุล¹⁰ อธิบายว่าพุทธทาสภิกขุนำเอาคำสอนที่เป็นแก่นสารมาสอน เช่น อนัตตา (ความไม่มีตัวตน) สุญญตา (ความว่างหรือการทำให้ว่างจากกิเลส) นิพพาน (การดับทุกข์หรือการตายก่อนตาย) พุทธทาสภิกขุยังได้แปลปฏิจจนสมุภาทจากพระโอษฐ์ อริยสัจสี่ พุทธประวัติจากพระโอษฐ์ จนทำให้ประชาชนมีความเข้าใจพระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้น และทำให้คำสำคัญในพระพุทธศาสนาได้รับการกล่าวถึง เช่น ปฏิจจนสมุภาท อิทัปปัจจยตา นิพพาน สุญญตา ตถตา อตัมมยตา เป็นต้น บางครั้งพุทธทาสภิกขุประดิษฐ์คำพูดภาษาไทยเพื่อให้ประชาชนจำง่ายและเข้าใจง่ายขึ้น เช่น ตัวกู-ของกู เป็นเช่นนั้นเอง อยู่ยัดมัน-ถ้อยมัน เป็นต้น ส่วนคำสอนเกี่ยวกับศิลปะและสุนทรียภาพ กวีวงศ์¹¹ ได้กล่าวถึงพุทธทาสภิกขุว่าเป็นผู้หนึ่งที่ริเริ่มในการเผยแพร่ศาสนาธรรมโดยอาศัยศิลปะเป็นเครื่องช่วยให้ผู้คนได้สัมผัสและเรียนรู้หลักธรรม ดังนั้น แนวความคิดของพุทธทาสภิกขุที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตทั่วไป การเมืองการปกครอง การศึกษา ศาสนา ศิลปะและสุนทรียภาพ เศรษฐกิจ และด้านอื่น ๆ บุคคลสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้

แนวความคิดการประยุกต์ใช้คำสอนของพุทธทาสภิกขุ หลักธรรมคำสอนที่สามารถนำไปประยุกต์เพื่อให้สอดคล้องและสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ อาทิ การประยุกต์ใช้หลักธรรมเกี่ยวกับความจริงของชีวิต สอนว่าสิ่งทั้งปวงในโลก หรือโลกทั้งหมด สรุปรวมอยู่ในคำว่าเบญจขันธ์คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ แต่ละส่วน

⁸ พุทธทาสภิกขุ, *ธรรมะกับการเมือง*, พิมพ์ครั้งที่ 2, (สุราษฎร์ธานี: ธรรมทานมูลนิธิ, 2547), 45-58.

⁹ สมเจตน์ ผีวทองงาม, “พุทธทาสภิกขุกับการแนะนำแนวทางการดำเนินชีวิต,” 175-208.

¹⁰ พิทยา ว่องกุล, *พุทธทาส พุทธธรรม*, (กรุงเทพฯ: สายธาร, 2549), 43-47.

¹¹ กวีวงศ์, *สรณิพนธ์พุทธทาสว่าด้วยวิถีประชาธิปไตยและหัวใจเศรษฐกิจพอเพียง*, (กรุงเทพฯ: ตถตา พับลิเคชั่น จำกัด, 2550), 83-85.

เป็นมายา ไร้ตัวตน แต่ก็มิเหี่ยวล่อให้เกิดอุปาทานการยึดถือ จนเป็นที่ตั้งของความอยากได้ อยากมี อยากเป็น อยากไม่ให้มีไม่ให้เป็น ซึ่งล้วนแต่จะทำให้เกิดทุกข์ ไม่อย่างเปิดเผยก็อย่างเร้นลับ ทุกคนจะต้องอาศัยข้อปฏิบัติที่เรียกว่าไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) ส่วนคำสอนเกี่ยวกับไตรลักษณ์หรือลักษณะสามัญของสิ่งทั้งปวงในหนังสือคู่มือมนุษย์ ท่านสอนว่าการเห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตานั้นต้องเป็นการเห็นจนรู้สึกรู้ว่าไม่มีอะไรที่น่ายึดถือ ไม่มีอะไรที่อยากจะได้ จะได้ จะเป็น สรุปรว่าไม่มีอะไรที่น่าเอา ไม่มีอะไรที่น่าเป็น ความเป็น ความเป็น อย่างไรก็ดีตามเป็นของหลอกหลวง เป็นมายา ไม่น่าเอาไม่น่าเป็นทั้งหมดทั้งสิ้น¹² และยังมีคำสอนเกี่ยวกับเรื่องปัจจุสมุปบาทในหนังสืออิทัปปัจจยตา โดยท่านนำพุทธพจน์มากล่าวว่าเมื่อสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี เพราะความเกิดขึ้นแห่งสิ่งนี้ สิ่งนี้จึงเกิดขึ้น เมื่อไม่มีสิ่งนี้ สิ่งนี้จึงไม่มี เพราะความดับไปแห่งสิ่งนี้ สิ่งนี้จึงดับไป¹³

แนวความคิดคำสอนของพุทธทาสภิกขุที่มีอิทธิพลในการดำเนินชีวิตต่อบุคคลบุคคลที่ได้รับอิทธิพลคำสอนของพุทธทาสภิกขุมีทั้งบรรพชิต และคฤหัสถ์ อาทิเช่น พระพยอม กัลยาโณ เป็นศิษย์คนสำคัญท่านหนึ่งที่รับแบบอย่างในการแสดงธรรม การใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย กล้าที่จะวิพากษ์วิจารณ์เรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างตรงไปตรงมา พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี รับอิทธิพลมาจากการอ่านผลงานของพุทธทาสภิกขุ และนายโกวิท เอนกชัย ศิลปินแห่งชาติ สืบต่อทั้งบทกวีและจิตรกรรมโบราณในการประดับตกแต่งโรงมหรสพทางวิญญูณ เป็นต้น

การประยุกต์ใช้คำสอนของพุทธทาสภิกขุของผู้ประสบความสำเร็จในชีวิต

ผลการศึกษาจากการประยุกต์ใช้คำสอนของพุทธทาสภิกขุพบว่า มีบุคคลผู้ประสบความสำเร็จในชีวิต ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานีดังที่กล่าว

¹² พุทธทาสภิกขุ, *คู่มือมนุษย์*, พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2549), ง35-37.

¹³ พุทธทาสภิกขุ, *อิทัปปัจจยตา*, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ, 2549), ข103-107.

ต่อไปนี้ ซึ่งส่วนใหญ่จะนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การทำงาน และการทำประโยชน์เพื่อสังคม กล่าวคือ

โสภณ รัตนกร เป็นบุคคลประสบความสำเร็จในชีวิตด้านวิชาชีพทางกฎหมาย ได้สัมผัสกับพุทธทาสภิกขุโดยตรงในครั้งที่บวช และสมัยเรียนที่โรงเรียนพุทธนิคมที่พุทธทาสภิกขุก่อตั้งขึ้น หลังจากจบการศึกษาได้ทำงานรับราชการ ตั้งแต่ตำแหน่งเสมียนพนักงาน จนถึงตำแหน่งปลัดกระทรวงยุติธรรม และประธานศาลฎีกา เป็นอาจารย์สอนในมหาวิทยาลัย เขียนตำราทางกฎหมาย ได้รับรางวัลที่ได้ให้คุณประโยชน์ทางวิชาการ ในทางกฎหมาย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางกฎหมาย

การประยุกต์ใช้คำสอนของพุทธทาสภิกขุเกี่ยวกับกินข้าวจานแอมวไปใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งท่านจะเป็นผู้ที่รับประทานอาหารแบบเรียบง่าย นอกจากเรียบง่ายแล้วท่านยังรับประทานเพียงเพื่อให้ชีวิตเป็นอยู่ที่ดีต่อสุขภาพ หรือกินอยู่อย่างต่ำ มุ่งกระทำอย่างสูง เป็นอยู่อย่างทาส เป็นการกินอยู่แต่พอดี เรียบง่าย ละความเห็นแก่ตัว และทำประโยชน์ส่วนรวม การนำความคิดนอกกรอบของพุทธทาสภิกขุมาใช้ในการทำงาน ทำให้งานหลาย ๆ อย่างของท่านประสบความสำเร็จ แม้มีบางครั้งมีผู้ไม่พอใจ หรือถูกโจมตีแต่ก็ไม่ยี่นตี ยินร้ายกับสิ่งเหล่านั้น ทำงานเพื่องาน หรือการทำงาน คือ การปฏิบัติธรรมมาใช้ในการปฏิบัติตนในการทำงาน จนมีตำแหน่งหน้าที่การทำงานระดับสูงในวิชาชีพด้านกฎหมาย การกล้าคิดกล้าทำ มั่นใจในสิ่งที่ทำโดยไม่เชื่อไสยศาสตร์และโหราศาสตร์ และใช้หลักสุ จี ปุ ลิ ตั้งแต่สมัยเรียนจนกระทั่งได้เข้ามาทำงาน

กฤษณา ไกรสินธุ์ เป็นบุคคลประสบความสำเร็จวิชาชีพในชีวิตด้านสาธารณสุข เป็นผู้หญิงคนแรกของไทยที่ได้รับฉายาว่า **เภสัชกรยิปซี** หลังจากจบการศึกษาได้ทำงานด้านเภสัชศาสตร์ ดำรงตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาเภสัชเคมี ต่อมาได้ทำงานในองค์กรเภสัชกรรม เป็นผู้ริเริ่มการวิจัยยาต้านเอดส์ด้วยยาสมุนไพร เพื่อช่วยเหลือผู้คนในประเทศและต่างประเทศ จนเป็นที่รู้จักโด่งดังไปทั่วโลก ได้รับรางวัล มีผลงานมากมาย เป็นบุคคลดีเด่นในการทำประโยชน์เพื่อสังคม โดยได้แนวความคิดจากคนในครอบครัวได้รับอิทธิพล

มาจากการอ่านหนังสือพุทธทาสภิกขุ และส่วนตัวก็ได้ศึกษาเพิ่มเติม ทำให้ได้ปฏิบัติธรรมมาตั้งแต่วัยเด็กจนประสบผลสำเร็จในชีวิต

การประยุกต์ใช้คำสอนของพุทธทาสภิกขุเกี่ยวกับการละความเป็นตัวตน หรือ ตัวกูของกู ไปใช้ในการดำเนินชีวิต และการช่วยเหลือสังคม การทำงาน คือ การปฏิบัติธรรม ไปใช้ในการทำงาน การดำเนินชีวิต และการช่วยเหลือสังคม ซึ่งเห็นได้จากการประสบความสำเร็จในทุก ๆ ด้านของการดำเนินชีวิต การทำงาน การช่วยเหลือผู้อื่น หรือ สังคม ด้วยการปฏิบัติตน โดยการใช้ธรรมะที่ได้ปฏิบัติตามคำสอนจากครอบครัว มีโอกาสเมื่อไหร่ ก็จะช่วยเหลือผู้อื่น ประกอบกับการศึกษาคำสอนของพุทธทาสภิกขุด้วยตนเอง ทำให้ เห็นว่าการละความเป็นตัวตน การทำงาน คือ การปฏิบัติธรรมเป็นคำสอนที่เข้าใจง่าย สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติได้ง่าย และสอนให้เรารู้จักตัวเอง จึงทำให้ตลอดระยะเวลาที่ได้ทำงานช่วยเหลือผู้อื่นทั้งในประเทศและต่างประเทศ แม้จะประสบปัญหาต่าง ๆ มากมายก็สามารถพิสูจน์ความสำเร็จในภารกิจหน้าที่ที่ตั้งใจไว้ และยังคงตั้งใจจะทำหน้าที่อุทิศเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นต่อไป

ประมวล เพ็งจันทร์ เป็นบุคคลประสบผลสำเร็จในชีวิตเกี่ยวกับการเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตกับการเดินทางสู่สรีรภาพ จากชีวิตครอบครัวที่มีพี่น้องหลายคน ต้องไปทำงานต่างถิ่น ได้ประสบการณ์ชีวิตในยุคการเมืองสมัยนั้น จนกระทั่งได้บวชเป็นสามเณร ได้สัมผัสกับพุทธทาสภิกขุ จนเป็นแรงบันดาลใจในการศึกษาธรรมจนได้เปรียญธรรมศึกษาต่อต่างประเทศทางด้านปรัชญาและศาสนา กลับเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัย กระทั่งลาออกจากชีวิตราชการ และได้เขียนหนังสือที่ถ่ายทอดจากประสบการณ์อันเป็นประโยชน์ต่อสังคม การเสวนาธรรมอันเป็นประโยชน์จากการดำเนินชีวิต การได้สัมผัสและอ่านหนังสือพุทธทาสภิกขุเกือบทุกเล่ม แล้วนำมาปฏิบัติตลอดระยะเวลาการใช้ชีวิต

การประยุกต์ใช้คำสอนของพุทธทาสภิกขุเกี่ยวกับการตายเสียก่อนตาย ปณิธาน 3 ประการ ไปใช้ในการดำเนินชีวิต การช่วยเหลือสังคม คำสอนการทำงาน คือ การปฏิบัติธรรมนำไปใช้ในการทำงาน การปฏิบัติหน้าที่เพื่อสังคมส่วนรวม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าท่านเข้าใจว่า หากเราเต็มใจและพอใจที่จะตาย ความตายจะไม่เป็นความทุกข์อีกต่อไป

และมองว่าคนส่วนใหญ่ทุกข์ทรมาน เมื่อต้องเผชิญกับความตาย เพราะความกลัวตาย ทำให้ตายไม่ดี แต่ถ้าพร้อมตาย การตายดีย่อมเป็นไปได้ ที่สำคัญตายเสียก่อนตายนั้น ก็เลสเตายก่อนร่างกายตาย ซึ่งการประพาศปฏิบัติกรตายที่ละจากความชั่ว หรือกิเลสที่เป็นความยึดมั่นถือมั่นและไม่หวั่นไหวในความตาย ส่วนปณิธาน 3 ประการ เป็นการตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการปฏิบัติหน้าที่ตลอดระยะเวลาของการศึกษา จนกระทั่งจบปริญญาเอกที่ประเทศอินเดีย และใช้ชีวิตการทำงานรับราชการจนกระทั่งลาออก จึงได้เดินทางไปประเทศอินเดียอีกครั้ง รวมถึงการเดินทางสู่อีสราภาพจากจังหวัดเชียงใหม่สู่อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทำให้ท่านได้เผชิญกับชีวิตต่าง ๆ ได้สัมผัสใกล้ชิด ได้รับความช่วยเหลือจากผู้คนหลากหลายศาสนา ทำให้รู้ว่าศาสนาทุกศาสนาสอนให้คนละความเห็นแก่ตัว ทุกศาสนาสามารถอยู่ร่วมกันและมีน้ำใจต่อกัน

ถนอม อินทรกำเนิด เป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จในชีวิตด้านวิชาชีพทางการศึกษา หลังจากจบการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศแล้ว กลับมาใช้ชีวิตและทำงาน มีผลงานมากมายในแวดวงการศึกษา จนได้รับตำแหน่งสำคัญ ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนทำงานด้านการศึกษาในต่างประเทศ การใช้ชีวิตและการทำงานด้วยนำคำสอนของพุทธศาสนิกขุจากการอ่านหนังสือ แล้วนำมาปฏิบัติด้วยการไม่ยึดมั่นใช้ธรรมะทำงานจนประสบความสำเร็จ

การประยุกต์ใช้คำสอนของพุทธศาสนิกขุเกี่ยวกับหลัก 3 ส สงบ สะอาด และสว่าง ไปใช้ในการดำเนินชีวิต และการทำงาน คือ การปฏิบัติธรรมไปใช้ในการทำงาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าท่านใช้หลัก 3 ส ในการแก้ไขปัญหาในการดำเนินชีวิต ทำให้ชีวิตมีอิสระและหลุดพ้นจากความทุกข์ การใช้คำสอนของพุทธศาสนในการทำงานถือว่า การทำงานคือการปฏิบัติธรรม การทำงานจึงไม่มีความทุกข์เพราะสนุกไปกับการทำงาน ไม่ยึดติดในตำแหน่ง ทำงานที่ถูกมอบหมายด้วยความตั้งใจแน่วแนบนพื้นฐานของคุณธรรม จริยธรรมหรือความถูกต้อง ตลอดเวลาทำงานด้านการศึกษาและการทำหน้าที่เป็นผู้บังคับบัญชาในตำแหน่งต่าง ๆ จึงทำให้เป็นที่รักและเคารพของผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานให้ความ

ร่วมมือในการปฏิบัติงานด้วยความเป็นกัลยาณมิตร ตลอดถึงผู้บังคับบัญชาก็ให้ความสนใจในการปฏิบัติหน้าที่การทำงาน

ทวีศักดิ์ สุขรัตน์ เป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จในชีวิตด้านเกษตร การพัฒนาอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หลังจากจบการศึกษาทำงานราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พัฒนาท้องถิ่นและชุมชน มีผลงานในด้านการเกษตรและสิ่งแวดล้อม เป็นแกนนำในการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง ตลอดเวลาในการใช้ชีวิตและการทำงานด้วยการนำคำสอนของพุทธทาสภิกขุที่ได้ฟัง ได้อ่าน ได้นั่งสนทนาธรรมกับพุทธทาสภิกขุที่สวนโมกข์ แล้วนำมาปฏิบัติทุกวัน เรียนรู้จากผู้ปฏิบัติธรรม ศึกษาธรรมะอย่างจริงจัง ทำให้เข้าใจธรรมมากขึ้น สามารถใช้ชีวิตด้วยหลักธรรม

การประยุกต์ใช้คำสอนของพุทธทาสภิกขุเกี่ยวกับอทิปปัจจตา โลกุตตรธรรม และปรมัตถสภาวะธรรม ไปใช้ในการดำเนินชีวิต แสดงให้เห็นว่า ท่านได้ศึกษาธรรมะอย่างลึกซึ้งสามารถนำคำสอนหลักอทิปปัจจตาที่อธิบายความเกี่ยวเนื่องเหตุปัจจัยไม่ให้ถูกแผดเผาด้วยกิเลส และสามารถนำมาแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับคำสอนของพุทธทาสภิกขุที่กล่าวว่า เมื่อสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี เพราะความเกิดขึ้นแห่งสิ่งนี้ สิ่งนี้จึงเกิดขึ้น เมื่อไม่มีสิ่งนี้ สิ่งนี้จึงไม่มี เพราะความดับไปแห่งสิ่งนี้ สิ่งนี้จึงดับไป ตลอดจนเข้าใจโลกุตตรธรรมในการทำจิตให้ว่าง ไม่สับสนวุ่นวายใช้ธรรมะอยู่กับธรรมชาติ ที่สำคัญนอกจากท่านเข้าใจแล้วยังได้ปฏิบัติปรมัตถสภาวะธรรมด้วย จึงเห็นว่า ท่านเข้าใจธรรมะได้เฉพาะตน และเป็นธรรมที่เข้าไปสู่ปัญญาที่แท้จริงของพระพุทธศาสนา

ชัยวัฒน์ วรรณานนท์ บุคคลที่ประสบความสำเร็จในชีวิตด้านศิลปะ จนมีชื่อเสียงในระดับประเทศ แม้ทางบ้านจะลำบากทำให้ไม่ได้ศึกษาต่อ แต่ด้วยความสนใจทางด้านศิลปะได้เป็นช่างเขียนภาพโฆษณา ต่อมาก็ได้บวชศึกษาธรรม หลังจากลาสิกขาไปแล้วได้ทำงานด้านศิลปะทางศาสนา จนได้รับการยกย่องจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติให้เป็นผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรมของภาคใต้ ชีวิตที่ได้สัมผัสกับพุทธทาสภิกขุโดยตรงในขณะบวช ตลอดจนได้เห็นวัตรปฏิบัติของพุทธทาสภิกขุ และการอ่านหนังสืออื่น ๆ ในสวนโมกข์ แล้วนำมาปฏิบัติตลอดเวลาในการทำงาน และการใช้ชีวิต

การประยุกต์ใช้คำสอนของพุทธทาสภิกขุเกี่ยวกับอยู่อย่างเรียบง่าย ธรรมดาหรือ อยู่กินง่าย ๆ ยึดการทำได้ คือ ดี ไม่ใช่ได้ดี ทำชั่ว คือ ชั่ว ไปใช้ในการดำเนินชีวิต การทำงาน คือ การปฏิบัติธรรม ผลงานของท่านจึงออกมาเป็นคติสอนให้เห็นถึงความเป็นจริงของ สังขธรรม และเชื่อในหลักธรรมด้วยการกระทำหรือปฏิบัติ

จากการประยุกต์ใช้คำสอนของพุทธทาสภิกขุของผู้ประสบความสำเร็จในชีวิต จะเห็นได้ว่า ผู้ประสบความสำเร็จในชีวิตจะนำคำสอนมาใช้ในการดำเนินชีวิตจะมีลักษณะ ใกล้เคียงกันสอดคล้องกับงานวิจัย¹⁴ และบทความวิชาการ¹⁵ ที่ว่าการทำงาน คือ การปฏิบัติ ธรรม เป็นหน้าที่ของบุคคล การทำหน้าที่ต่าง ๆ ของบุคคลไม่ว่าจะอยู่ในที่ใดก็ตาม ถ้าทำ หน้าที่ ของตนอย่างถูกต้องและสมบูรณ์แบบที่เรียกได้ว่า เป็นการปฏิบัติธรรมนั่นเอง ตลอด ถึงการมีจิตว่างสามารถแก้ปัญหาได้ทุกอย่าง ส่วนแตกต่างกันไปก็จะเน้นการใช้ชีวิตเรียบ ง่ายและนำธรรมะมาใช้เพื่อการปฏิบัติให้รู้ถึงความจริงของชีวิต สร้างการตื่นรู้ และมอง โลกในแง่ดีและเป็นจริง สามารถเข้าไปพิสูจน์ด้วยตนเองได้

บทส่งท้าย

จากการประยุกต์ใช้คำสอนของพุทธทาสภิกขุของผู้ประสบความสำเร็จในชีวิต ทั้ง 6 ท่าน ส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับการทำงานคือการปฏิบัติธรรม การทำหน้าที่เพื่อหน้าที่ให้สมบูรณ์ ที่สุดทั้งหน้าที่ต่อตนเอง หน้าที่ต่อผู้อื่น และหน้าที่ต่อสังคม รวมทั้งให้ความสำคัญกับระบบ การศึกษา การพัฒนาการเรียนการสอน โดยมองว่าการศึกษาศสมัยใหม่ควรปรับเปลี่ยนวิธีการ สอนทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา เน้นให้ผู้เรียนใช้หลักสุ จิ ปุ ลิ และเรียนรู้ ด้วยตนเอง มีศีลธรรมเป็นหลัก สามารถผสมศาสตร์และศิลป์เข้าด้วยกัน แสดงให้เห็นว่าใน ปัจจุบันการศึกษาของสังคมไทยมีความแตกต่างไปจากอดีตที่เน้นหลักสุ จิ ปุ ลิ ที่เป็นหัวใจ

¹⁴ แมชีศุภรภาวดี ณ พัทลุง, “การเรียนรู้เพื่อพัฒนานานตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษาพุทธทาส ภิกขุ,” (วิทยานิพนธ์พุทธศาสนมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, (2557): 6-9.

¹⁵ สมเจตน์ ผิวทองงาม, “พุทธทาสภิกขุกับการแนะแนวทางการดำเนินชีวิต,” 175-208.

ของบัณฑิตหรือนักปราชญ์ รวมถึงระบบการศึกษาในปัจจุบันเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทำให้มองว่าผู้เรียนไม่สามารถช่วยเหลือตัวเอง หรือเรียนรู้ด้วยตนเองในหลากหลายสาขาที่สำคัญ ระบบการศึกษาไม่ได้ลงลึกถึงศีลธรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติอย่างจริงจัง นอกจากนี้ผู้ประสบความสำเร็จในชีวิตมีความต้องการอยากให้ได้กสมย์ใหม่ได้สัมผัสถึงไตรสิกขาตามคำสอนของท่านพุทธทาสภิกขุ¹⁶ ว่าทุกคนจะต้องอาศัยข้อปฏิบัติที่เรียกว่าไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) ทำการถอนอุปาทานในเบญจขันธ์เสียให้สิ้นเชิง จึงจะไม่ตกเป็นทาสของเบญจขันธ์ทั้งห้า และไม่มีทุกข์ โลกจะอยู่ในลักษณะที่อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้นั้น ไม่ต้องร้อนใจเพราะสิ่งใด ๆ เป็นผู้มั่งใจอยู่เหนือสิ่งทั้งปวงตลอดชีวิต และควรเน้นการสร้างสร้างปัญญาภายในควบคู่กับปัญญาภายนอกเพื่อพัฒนาผู้เรียน และใช้พื้นฐานของพระพุทธศาสนาเข้าไปในหลักสูตรตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงมหาวิทยาลัย เนื่องจากหลักพระพุทธศาสนาในระบบการศึกษายุคปัจจุบัน ถูกดึงออกจากการศึกษา เพราะความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสมัยใหม่และกระแสทุนนิยม ซึ่งมีความโลภและเห็นแก่ตัว ทำให้พระพุทธศาสนาในระบบการศึกษามีความขัดแย้งกับการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน

นอกจากนี้ ผู้ประสบความสำเร็จในชีวิตยังมองว่าถ้าเป็นไปได้ควรมีการทำฐานข้อมูล ที่สร้างสรรค์องค์ความรู้เชิงสาธารณะที่เน้นข้อมูลบุคคลต้นแบบหรือแบบอย่างผู้ประสบความสำเร็จในชีวิตที่ควรประพฤติปฏิบัติ ให้บุคคลทั่วไปได้เข้าถึงและนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตหรือเอาเป็นแบบอย่างได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคำสอนของพุทธทาสมีอิทธิพลและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันและการทำงาน การทำประโยชน์เพื่อสังคม สิ่งสำคัญมีความต้องการที่อยากให้สถาบันการศึกษาหลังต้นคำสอนของพุทธทาสเพื่อการศึกษาอย่างแท้จริง สร้างสถานที่ปฏิบัติธรรมหรือสร้างหอสมุดเผยแพร่คำสอนของพุทธทาสอย่างเป็นระบบ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ประสบความสำเร็จในชีวิตเห็นคุณค่าคำสอนของพุทธทาสที่ต้องการให้เยาวชนได้ศึกษาค้นคว้าและประพฤติปฏิบัติโดยใช้ธรรมะในชีวิตประจำวัน ลดความเห็นแก่ตัว ความเป็นตัวตนหรือตัวของกู ลดกิเลส ไม่สามารถพึ่งตนเองและรู้จัก

¹⁶ พุทธทาสภิกขุ, *คู่มือมนุษย์*, ง.

ตนเอง เพื่อให้ศีลธรรมกลับมา โลกจะไม่วินาศกับวิถีชีวิตของมนุษย์ รวมไปถึงในด้านการดำเนินชีวิตทั่วไป ด้านการเมืองการปกครอง ด้านการศึกษา ด้านศาสนา ด้านศิลปะและสุนทรียภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านอื่น ๆ แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ต่าง ๆ ของสังคม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะอันเป็นผลจากการศึกษาเพื่อการศึกษาเพื่อปฏิบัติ

1. การค้นพบของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แม้ว่าจะได้ทราบองค์ความรู้บริบทของผู้ประสบความสำเร็จในชีวิต องค์ความรู้ทัศนะของผู้ประสบความสำเร็จในชีวิตต่อคำสอนของพุทธทาสภิกขุในด้านการดำเนินชีวิตทั่วไป ด้านการเมืองการปกครอง ด้านการศึกษา ด้านศาสนา ด้านศิลปะและสุนทรียภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านอื่น ๆ ซึ่งต่างก็มีทัศนะไม่แตกต่างกันต่อคำสอนของพุทธทาสภิกขุที่ต้องใช้ธรรมะหรือพุทธธรรมในทุกด้าน ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานการศึกษาในทางวิชาการ หากนำคำสอนของพุทธทาสภิกขุไปใช้เพื่อให้นักเรียนนักศึกษาได้ศึกษาจนตกผลึกถึงคำสอนและนำไปปฏิบัติ มีศีลธรรมและมีคุณธรรมในการดำเนินชีวิตและการทำงานในภายภาคหน้า

2. การค้นพบอิทธิพลแนวความคิดของพุทธทาสภิกขุและการประยุกต์ใช้คำสอนของพุทธทาสภิกขุของบุคคลผู้ประสบความสำเร็จในชีวิต ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี รับผิดชอบจากการสัมผัสกับพุทธทาสภิกขุโดยตรง การได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง หรือการถ่ายทอดจากผู้ปฏิบัติและนำมาปฏิบัติ ส่วนใหญ่เป็นคำสอนการละตัวตนหรือตัวกูของกู กินข้าวจานแฉะ อาบน้ำในคู และการทำงาน คือ การปฏิบัติธรรม ที่มีอิทธิพลและนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การทำงานและการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งการค้นพบนี้จะเป็นประโยชน์เพื่อนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลของจังหวัดในการนำหลักแนวความคิดคำสอนของพุทธทาสภิกขุไปประยุกต์การดำเนินชีวิตหรืออาจจะเป็นผู้ประสบความสำเร็จในชีวิตในด้านต่าง ๆ ที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดผลต่อตนเองและสังคม

มากยิ่งขึ้น รวมถึงผู้ที่สนใจศึกษานำไปประยุกต์ใช้และเจริญรอยตามแนวทางการพัฒนาชีวิตให้เป็นผู้ประสบความสำเร็จในชีวิต

3. การศึกษานอกเหนือจากการศึกษาอิทธิพลคำสอนและการประยุกต์ใช้ผู้สนใจหรือหน่วยงานที่ต้องการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ ควรให้ผู้ประสบความสำเร็จในชีวิตเป็นบุคคลต้นแบบหรือแบบอย่างให้บุคคลทั่วไปได้เข้าถึงและนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตหรือเอาเป็นแบบอย่างได้ รวมถึงมีส่วนร่วมในเวทีทางวิชาการ เพื่อจะทำให้ได้ข้อมูลคำสอนที่เน้นการปฏิบัติและการทำหลักสูตรพุทธศาสนศึกษาเป็นรูปธรรมมากขึ้น

4. ผู้สนใจหรือหน่วยงานที่ต้องการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในระบบการศึกษา เพื่อให้เกิดรูปธรรมในทางปฏิบัติ ผู้ประสบความสำเร็จในชีวิตได้เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อสร้างสถานที่ปฏิบัติธรรมหรือสร้างหอสมุดเผยแพร่คำสอนของพุทธศาสนิกชนอย่างเป็นระบบ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ประสบความสำเร็จในชีวิตเห็นคุณค่าคำสอนของพุทธศาสนิกชนที่ต้องการให้เยาวชนได้ศึกษาค้นคว้าและประพฤติปฏิบัติโดยใช้ธรรมะในการดำเนินชีวิต

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาการประยุกต์ใช้คำสอนของพุทธศาสนิกชนของบุคคลผู้ประสบความสำเร็จในชีวิต ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในเชิงคุณภาพ แต่หากมีการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาผู้ประสบความสำเร็จในชีวิตพื้นที่อื่นๆ เพื่อให้เห็นการใช้คำสอนของพุทธศาสนิกชนในความหลากหลายสาขาอาชีพ หรือในระดับบุคคลหรือองค์กร นอกจากนี้ควรศึกษาเชิงลึกทั้งการสัมภาษณ์และการจัดเวทีทางวิชาการ การสนทนากลุ่ม ผู้ประสบความสำเร็จในชีวิต ให้ได้มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาหลักสูตรพุทธศาสนศึกษาอันจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ให้เห็นผลในรูปธรรมมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กวีวงศ์. *สรรพนิพนธ์พุทธทาสว่าด้วยวิถีประชาธิปไตยและหัวใจเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: ตถาตา พับลิเคชั่น จำกัด, 2550.
- จินตนา เณิมชัยกิจ. “อิทธิพลคำสอนของพุทธทาสภิกขุต่อการดำเนินชีวิตของผู้ที่ประสบผลสำเร็จในชีวิต.” *วิทยานิพนธ์พุทธศาสนมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสตร์และศิลปะแห่งชาติ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 2552.
- พระดุษฎี เมธะกู่โร. *การพัฒนาสังคมในทัศนะของพุทธทาสภิกขุ*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกมลคีมทอง, 2532.
- พิทยา ว่องกุล. *พุทธทาส พุทธธรรม*. กรุงเทพฯ: สายธาร, 2549.
- พุทธทาสภิกขุ. *การศึกษาคืออะไร*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: ธรรมบุชา, 2531.
- พุทธทาสภิกขุ. *คู่มือมนุษย์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2549.
- พุทธทาสภิกขุ. *ธรรมะกับการเมือง*. พิมพ์ครั้งที่ 2. สุราษฎร์ธานี: ธรรมทานมูลนิธิ, 2547.
- พุทธทาสภิกขุ. *เศรษฐศาสตร์พุทธศาสนา (พุทธทาสธรรม11)*. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ 2549.
- พุทธทาสภิกขุ. *อิทัปปัจจยตา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ, 2549.
- แม่ชีศุภรภาวดี ณ พัทลุง. “การเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษาพุทธทาสภิกขุ.” *วิทยานิพนธ์พุทธศาสนมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 2557.
- สมเจตน์ นีวทองงาม. “พุทธทาสภิกขุกับการแนะแนวทางการดำเนินชีวิต.” *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี* 6, ฉ.2 (2557): 175-208.

บุคลากรกรม

กฤษฎา ไกรสินธุ์. สัมภาษณ์โดย เกียรติศักดิ์ ดวงจันทร์, ณ บ้านพักที่อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี, 1 กรกฎาคม 2560.

ชัยวัฒน์ วรรณานนท์. สัมภาษณ์โดย เกียรติศักดิ์ ดวงจันทร์, ณ วัดขันเงิน อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร, 9 เมษายน 2560.

ถนอม อินทรกำเนิด. สัมภาษณ์โดย เกียรติศักดิ์ ดวงจันทร์, ณ กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร, 20 พฤศจิกายน 2560.

ทวีศักดิ์ สุขรัตน์. สัมภาษณ์โดย เกียรติศักดิ์ ดวงจันทร์, ณ บ้านพักอำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2 กรกฎาคม 2560.

ประมวล เพ็งจันทร์. สัมภาษณ์โดย เกียรติศักดิ์ ดวงจันทร์, บ้านพักจังหวัดเชียงใหม่, 2 เมษายน 2560.

โสภณ รัตนกร. สัมภาษณ์โดย เกียรติศักดิ์ ดวงจันทร์, ณ สำนักงานศาลฎีกา กรุงเทพมหานคร, 24 มีนาคม 2560.

References

Kaweewong, *Buddhadasa Bhikkhu's Writing on the Way of Democracy and Heart of Sufficiency Economy*. Bangkok: Tathata Publication Co., Ltd., 2007.

Jintana Chalermchaikit. "Influence the teachings of Buddhadasa Bhikkhu on Living of Successful People." Master's Thesis in Buddhist, Buddhism and National Arts Program, Graduate school Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 2009.

Phra Dusadee Metungguro. *Social Development in the View of Buddhadasa Bhikkhu*. Bangkok: Komol Keemthong Foundation, 1989.

Phitthaya Wongkul. *Buddhadasa's Dharma*. Bangkok: Sai Than, 2006.

- Buddhadasa Bhikkhu. *What is education*. 9th edition. Bangkok: Dharma Bucha, 1988.
- Buddhadasa Bhikkhu. *Handbook for Mankind*. 3rd edition. Bangkok: National Buddhism Office, 2006.
- Buddhadasa Bhikkhu. *Dharma and Politics*. 2nd edition. Surat Thani: Thammatan Foundation, 2004.
- Buddhadasa Bhikkhu. *Buddhist Economics (Buddhadasa's Dharm 11)*. Bangkok: Sukkhapabjai 2006. Buddhadasa Bhikkhu. *Idappaccayata*. 2nd edition, Bangkok: Sukkhapabjai 2006.
- Nun Sukphawadee Na Phatthalung. *"Learning for Self-development according to the Threefold Training: Case Study of Buddhadasa Bhikkhu"*. Master's Thesis in Buddhism, Buddhism Program, Graduate school, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 2014.
- Somjate Puewthongngam. *"Buddhadasa Bhikkhu and Life Guidance."* Journal of Humanities and Social Sciences. Surattthani Rajabhat University 6, Volume 2 (2014): 175-208.

Personal Interview

- Krisana Kraisin. Interviewed by Kiattisak Duangchan, at his house in Ko Samui District, Surat Thani Province, 1 July 2017.
- Chaiwat Wannanon. Interviewed by Kiattisak Duangchan, at Khan Ngoen Temple, Langsuan District, Chumphon, 9 April 2017.
- Thanom Intarakamnerd, Interviewed by Kiattisak Duangchan, at the Ministry of Education Bangkok, 20 November 2017. Thaweesak Sukrat,

Interviewed by Kiattisak Duangchan, at his house in Kanchanadit District, Surat Thani Province, 2 July 2017.

Pramuan Pengchan. Interviewed by Kiattisak Duangchan, at his house in Chiang Mai Province, 2 April 2017.

Sophon Rattanakorn. Interviewed by Kiattisak Duangchan, at Supreme Court of Thailand, Bangkok, 24 March 2017.